

žalující bankou, nýbrž hypoteční bankou, jež byla dodavatelkou žalující banky, a to proti žalující bance. Žaloba byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m m i m o j i n é z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Nesprávné právní posouzení věci shledává dovolatelka v tom, že odvolací soud souhlasně se stolicí prvou má za to, že prodej, provedený dodavatelem žalující banky ve smyslu čl. 343 obch. zák. (správně §u 352 a § 347 uherského obch. zák.), nepůsobí proti žalované firmě. V té příčině sdílí dovolací soud názor nižších soudů, jelikož prodej, ať podle čl. 343 obch. zák., ať podle §u 352 uher. obch. zák. — anebo § 351 uh. obch. zák., jenž téměř souhlasí s odst. 2. čl. 343 obch. zák. — má za účel, aby byl prodatel zbaven tížícího uschování zboží, kupujícím nepřijatého, nebo zpěčujícím se je přijati a předpokládá tedy v prvé řadě prodlení kupujícího. Na tom, zda měl prodatel již tehdy, když zboží mohl a chtěl dodati, ve svém držení, nesejde, naopak stačí, by ho měl k dispozici, čemuž je tak i tehdy, když je třetí osoba chová k jeho dispozici, při prodeji však musí býti v jeho držení, neboť to článek 343 odstavec druhý obch. zák. předpokládá, mluvě o tom, že může prodatel zboží na nebezpečí a náklady liknavého kupujícího buď ve veřejném skladišti nebo u osoby třetí uložit, nebo po předcházející pohrůzce zboží dáti prodati. Podobně jest tomu při §u 352 i §u 351 uh. obch. zák. Z ustanovení těchto tedy nade vši pochybnost jasně vyplývá, že úkony, v nich naznačené, může podniknouti jedině prodatel vůči svému liknavému kupiteli, že se tu předpokládá, že právě oni jsou smlouvajícími stranami v onom právním poměru, ve kterém jde o zboží, jež má býti prodáno. Není-li tu těchto přímých stran, nelze vůbec oněch ustanovení použiti, svémocný prodej, jež provede třeba po zákonu dodavatel strany prodávající vůči této, nemůže nikdy působiti proti další kupující straně, jelikož mezi dodavatelem a touto není právního poměru, leč by kupující strana dobrovolně následky takového prodeje, provedeného vůči jejímu prodateli jeho dodavatelem, na sebe převzala a s tím souhlasila, aby ji stihlo z toho prodeje plynoucí nebezpečí i náklady spojené s prodejem. Takového závazku však žalovaná firma na sebe dle spisů nevzala.

Čís. 3423.

Ku žalobě o zaplacení zápůjčky stačí projev ochoty vrátiti lombardované cenné papíry. Závazek tento jest pojatí do výroku rozsudečného z moci úřední.

Banka, jež poskytla při úpisu válečné půjčky zápůjčku na lombard válečných půjček, jest oprávněna domáhati se zaplacení lombardního dluhu, třebas ještě válečné půjčky nebyly splatny.

Není třeba, by na lombardované cenné papíry byl vydán zástavní list.

Byly-li válečné půjčky upsány u tuzemské filiálky vídeňské banky a filiálkou poskytnuta zápůjčka, jest ji zaplatiti v Kč, třebas příkaz filiálky k nákupu válečných půjček provedla vídeňská ústředna.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1924, Rv I 1402/23.)

Žalovaný upsal u žalující pražské filiálky vídeňské banky pátou rakouskou válečnou půjčku v nominální ceně 400.000 K proti tomu, že mu žalující filiálka poskytla lombardní zápůjčku do výše 75% upsané válečné půjčky. Žalující příkaz provedla a nechala ležeti přidělené papíry v hromadné úschově u své ústředny ve Vídni. Žalobu o zaplacení zapůjčených peněz v Kč procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud ji vyhověl. Důvody: Odvolání brojí pouze proti poslednímu odstavci rozsudku, který zní: »Za tohoto stavu věci byla by tudíž banka oprávněna požadovati na žalovaném zaplacení zažalované pohledávky s přísl., ježto nijaké zvláštní obchodní zvyklosti netvrdila, ve smyslu čl. 1 obch. zák. a § 469 obč. zák. pouze proti současnému vrácení lombardem stížených dluhopisů V. rak. 40leté válečné půjčky; poněvadž však žalobkyně domáhá se prisouzení zažalované pohledávky bez tohoto omezení, ježto pouhé její prohlášení před skončením posledního líčení, že je ochotna žalovanému pro něho upsané válečné půjčky kdykoli vydati, jakmile žalovaný zaplatí zažalovaný peníz, nelze pokládati za změnu žalobní žádosti a poněvadž soud dle §u 405 c. ř. s. není oprávněn žalobkyni přisouditi něco, co není v souhlasu s její žádostí žalobní, byla žaloba zamítnuta«. Soud první je tedy především toho názoru, že prohlášení žalobkyně, že jest ochotna vrátiti půjčky po zaplacení pohledávky je nepostačitelé, že žalobkyně měla se domáhati zaplacení pouze proti současnému vrácení lombardem stížených dluhopisů. návrhu však, který by obsahoval změnu žalobního žádání, neučinila. Soud odvolací je však toho názoru, že prohlášení žalobkyně tak, jak je učinila, postačovalo, by žádosti žalobní mohlo býti vyhověno. Náhled tento má oporu v ustanovení §u 1052 obč. zák., dle něhož jen ten může se domáhati, by druhá strana mu odevzdala, co mu dle úmluvy má dáti, kdo sám buď již splnil, nebo je hotov splniti. Stačí tedy projev ochoty k plnění. To žalobkyně učinila. Že neučinila tak v žalobě a docela snad ne ve spojení se žalobním žádáním, nevadí, poněvadž dle ustanovení §u 179 c. ř. s. každá strana až do skončení líčení může přednésti nová tvrzení ku předmětu jednání se vztahující. Tomu nasvědčuje i ustanovení §u 410 c. ř. s. Odvolací soud je ale toho názoru, že žalující strana prohlášení takové ani učiniti nemusila. Zákon v §u 469 obč. zák., jednajícím o pomnutí práva zástavního, stanoví, že ten, kdo poskytl zástavu, jest jen tehdy povinen splatiti dluh, když mu věřitel vrátí zástavu. A také § 1369 obč. zák. určuje, že ten, kdo přijal ruční zástavu, má ji ihned vrátiti tomu, kdo mu ji odevzdal, jakmile bude uspokojen. Z těchto zákonných ustanovení plyne, že povinnost zástavního věřitele k vydání zástavy nastává teprve tehdy, když došel uspokojení své pohledávky. Dříve musí býti tedy zaplacení a pak teprve nastává jeho povinnost k vrácení zástavy, neboť zástavní právo

trvá tak dlouho, dokud dluh zaplacen není. Nemůže tedy býti požadováno na věřiteli, vymáhajícím dluh, pro nějž zástava byla zřízena, aby domáhal se zaplacení jeho pod podmínkami a následky prvním soudem požadovanými. To plyne i z dalšího ustanovení §u 1369 obč. zák., dle něhož hypotekární věřitel je povinen vydati výmaznou kvitanci hypotekárnímu dlužníku, když tento dluh zaplatí, ale nepožaduje se na něm, by žalobou hypotekární domáhal se zaplacení jedině proti současnému vydání výmazné kvitance. Dlužník v takovém případě chráněn býti může tím, že když zástavní věřitel povinnosti své zadost učiniti nechce, oprávněn jest dluh složit k soudu (§ 1425 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, doplnil však rozsudečný výrok odvolacího soudu v ten rozum, že žalovaný jest povinen platiti jen proti vydání lombardovaných úpisů páté rakouské válečné půjčky.

D ů v o d y:

Žalovaný přednesl proti zažalovanému nároku řadu námitek. První soud uznal je všechny za bezpodstatné, zamítl však přece žalobu z důvodu formálního, poněvadž do žalobního návrhu nebyl pojat vzájemný závazek žalující strany, by vrátila lombardované úpisy válečné půjčky. Na žalobcovo odvolání zabýval se odvolací soud pouze otázkou správného formulování prosby žalobní, uznal právem právní názor prvního soudu za mylný, změnil jeho rozsudek a vyhověl žalobě. Žalovaný prohlašuje předem rozhodnutí odvolacího soudu, že žalující banka nepotřebovala nabízet v návrhu žalobním vrácení lombardovaných úpisů válečné půjčky, za pochybené, leč neuvádí pro toto své tvrzení důvodů, stačí tudíž v té příčině odkázati ho na správné a případné odůvodnění napadeného rozsudku. Naproti tomu jest podstatnou další výtku dovolatelova, že odvolací soud se měl zabývati také ostatními námitkami, které byly proti žalobnímu nároku vzneseny, zvláště, když žalovaný v odvolacím řízení výslovně na nich setrval a znova je provedl. Tento jako neúplnost rozsudku označený nedostatek napadeného rozhodnutí není vytýkán jako vadnost řízení dle §u 503 čís. 2 c. ř. s., neboť není uvedeno, v jakém směru by řízení potřebovalo doplnění neb nápravy a jmenovitě není žádné skutkové zjištění prvního soudu vzato v odpor, nýbrž jen jako neúplné a proto nesprávné právní posouzení. Proto není třeba zrušiti rozsudek odvolacího soudu a možno rozhodnouti ve věci samé (§ 510 c. ř. s.). Žalovaný upsal prostřednictvím žalující bankovní filiálky pátou rakouskou válečnou půjčku v nominální ceně 410.000 K proti tomu, že mu tato filiálka poskytla na ni 75%ní lombardní zápůjčku penízem 307.500 K. Dle skutkových zjištění prvního soudu splnila žalující strana udělený jí příkaz, nechala ležeti přidělené papíry v hromadné úschově u své ústředny ve Vídni, vyrozuměla žalovaného i o provedeném úpisu i o poskytnutí lombardní zápůjčky, aniž mu však při tom oznámila čísla a serie přidělených papírů, načež žalovaný uznal opětným podpisem zaslaných mu pololetních výpisů z účtu i úpis válečné půjčky i poskytnutou mu lombardní zápůjčku. Tímto uznáním vzdal se žalovaný práv, dle čl. 362 obch. zák. snad mu nále-

žející a nemůže již odporovati tomu, že válečná půjčka byla upsána na jeho účet. Dopustila-li se žalující banka nějakého porušení svých povinností, může žalovaný požadovati jen náhradu škody. To platí jmenovitě ohledně vytýkaného neoznámení čísel a serií přidělených kusů válečné půjčky. První soud zjistil mimo to na základě obchodních podmínek žalující banky, že byla povinna vydati seznamy čísel u slosovatelných cenných papírů stranám jenom na požádání, a žalovaný udal sám, že o oznámení čísel a serií upsaných papírů žádal banku teprve v době, když úpis uznal již za učiněný na svůj účet. Banka nedopustila se tedy zavinění, když čísla a serie přidělených papírů neoznámila z vlastního popudu žalovanému ihned po přidělení, z pozdějšího zanedbání této povinnosti nemůže žalovaný dovozovati neplatnost úpisu. Ze skutkového zjištění prvního soudu plyne dále, že žalující banka má upsané cenné papíry ve své moci a že jest jednak ochotna, jednak že může je žalovanému proti zaplacení lombardního dluhu kdykoliv vydati. To stačí pro uznání povinnosti žalovaného ku placení. Mylným jest názor žalovaného, že pro neudání čísel a serií papírů žalovanému přidělených nenabyl žalovaný k papírům práva vlastnického a žalující banka nemohla proto na nich nabýti práva zástavního. Ku převodu vlastnictví stačilo odevzdání prohlášením dle §u 428 obč. zák., ku nabytí práva zástavního bankou pak, že podle zástavní smlouvy ostaly cenné papíry v trvalém uschování banky (§ 451 obč. zák.), při čemž jest lhostejno pro posouzení vzájemných práv a závazků z lombardní zápůjčky, zda bylo věcných práv stran nabyto k dlužním úpisům jednotlivě dle čísla a serie poznačeným, či jen k části všech v hromadném uschování banky se nacházejících úpisů páté rakouské válečné půjčky určené nominálním penízem 410.000 Kč, zvláště když není sporno, že banka po leta kupony z těchto dlužních úpisů pro žalovaného zpeněžovala a výtěžek v jeho prospěch účtovala, a že první slosování páté válečné půjčky se mělo státi teprve v prosinci 1921, že však k němu vůbec nedošlo. Ohledně splatnosti lombardního dluhu namítá žalovaný v dovolání již jenom, že banka nemůže žádati zaplacení, dokud nebudou zaplacený lombardované úpisy válečné půjčky státem, aniž však toto své tvrzení může odůvodniti něčím jiným, než že prý při poskytování lombardních zápůjček na válečné půjčky nebylo dřívější vymáhání úmyslem žádné banky. Pouhý úmysl bank není ještě závazkem, doba splatnosti poskytnuté zápůjčky řídí se pouze smlouvou, a tu zjistil první soud, že o době splatnosti nebylo nic smluveno, takže platí dispositivní předpisy §§ 904 a 1417 obč. zák. a čl. 326 obch. zák., a banka může žádati placení hned. S právem banky na zaplacení lombardní zápůjčky nelze směřovati povinnost rakouského eráru zaplatiti válečné půjčky slosováním v určité době, tím méně jisté závazky rakouské vlády převzaté dle předloženého prospektu do 30. června 1921 ohledně lombardu rakousko-uherskou bankou a pokladnou pro válečné půjčky. Vzájemný poměr stran jest určen jen smlouvou a nikoliv uvedeným prospektem. Zcela pochybenými jsou důsledky, které vyvozuje žalovaný z okolnosti, že mu banka nevydala na lombardované dlužní úpisy zástavního listu. Předpis §u 1370 obč. zák. není povahy donucovací, nevydání zástavního

listu nečiní proto smlouvu o zástavu neplatnou, u žalující banky nelze však o neplatnosti zástavního poměru z toho důvodu mluvit také proto, že jí náleží na papírech také zákonné právo komisionáře dle čl. 374 obch. zák. Konečně namítá žalovaný, že jest povinen platit pouze v korunách rakouských, poněvadž skutečným smluvníkem byla prý ústředna banky ve Vídni, kdežto její pražská filiálka byla jenom sprostředkovatelkou. Jako skutkové tvrzení jest tato námitka novotou, a to novotou, odporující přednesu obou stran v nižších stolicích, pročež nemůže býti k němu dle Šu 504 c. ř. s. přihlíženo. Jako právní názor jest námitka bezpodstatná. Bylo sice skutkově zjištěno, že pražská filiálka provedla příkaz jí žalovaným udělený vídeňskou ústřednou a že u ní ponechala v úschově přidělené kusy válečné půjčky, pro smluvní poměr stran jest však rozhodným pouze, že pražská filiálka banky jest samostatným obchodníkem, že se mohla samostatně zavazovati a práv nabývat, a že vlastním jménem vzešla se žalovaným v obchodní spojení. Jelikož měla a má sídlo v Praze a tamtéž bydlil při uzavření smlouvy a bydlí i nyní žalovaný, jest splněním dle čl. 324 obch. zák. Praha, a dluh žalovaného jest dle Šu 6 zákona ze dne 10. dubna 1919 čís. 187 sb. z. a n. splatný v korunách československých. Dovolání žalovaného jest ve všech směrech bezdůvodné a bylo zamítnuto. Rozsudkový výrok odvolacího soudu byl doplněn tím, že byl do něho pojat vzájemný závazek žalující banky, by vydala žalovanému proti zaplacení lombardního dluhu lombardovanou válečnou půjčku. Tento vzájemný závazek, opírající se o zákonné předpisy §§ 469 a 1369 obč. zák. byl žalující stranou uznán, a bylo jej se zřetelem na § 1052 obč. zák. a § 7 ex. ř. pojeti do výroku rozsudkového, třebaž žalobce toho výslovně nenavrhoval a navrhovati nepotřeboval.

Čís. 3424.

Při vyměření odškodného svedené ženy (§ 1328 obč. zák.) nelze přihlížeti k majetku svůdce. Není vyloučeno, by podle okolností případu nebylo odškodnění vyměřeno ve výši věna, obvyklé v prostředí svedené ženy.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1924, Rv I 1498/23.)

Svedené ženě, domáhající se na svůdci odškodného 20.000 Kč, přiznal procesní soud první stolice 10.000 Kč, odvolací soud 5.000 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

D ů v o d y.

Ani ta ani ona strana není spokojena s výší náhrady, tak jak ji upravitel soud odvolací. Žalovaný, by docílil dalšího snížení žalobního nároku z 5.000 Kč na 3.000 Kč dovozuje, že prý ze smíru mezi stranami jest aspoň to patrné, že žalobkyně sama oceňovala svůj nárok jen na 3.000 Kč. Avšak pohnutka, proč žalobkyně cestou smíru by se byla spokojila touto částkou, jest pro tento spor nerozhodná, to tím spíše,